

**КРЕДИТ-МОДУЛЬ ТИЗИМИДА ТАЪЛИМ
ЖАРАЁНИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ**

Ўзбекистон Республикаси президентнинг 2019 йил 8 октябрдаги фармони билан тасдиқланган «Ўзбекистон Республикаси олий таълим тизимини 2030 йилгача ривожлантириш концепцияси»га кўра, мамлакатдаги ОТМлар 2030 йилгача босқичма-босқич кредит-модуль тизимига ўтиши режалаштирилган.

Мазкур ОТМларда асосан ECTS кредит-модуль тизими жорий этилиши кўзда тутилган.

ECTS ва айрим хорижий давлатларнинг миллий кредит тизимининг қиёсий таҳлили

ЕВРОПА
ИТТИФОҚИ
ДАВЛАТЛАРИ

ECTS
60

ЭСТОНИЯ
Ainepunkt (AP)

40

АМЕРИКА
ҚҮШМА
ШТАТЛАРИ

Credit hour
120

НОРВЕГИЯ
Vekttall

20

ФИНЛЯНДИЯ
Opintoviikot/
studieveckor

40

ШОТЛАНДИЯ
Credits (SCQF)

120

ШВЕЦИЯ
College credits

40

Кредит-модуль тизими: асосий тушунчалари ва ўқув жараёнини ташкил этиш тартиби

ECTS (European Credit Transfer System) – Европанинг 45 давлати томонидан ишлаб чиқилган, текширилган ва такомиллаштирилган кредитларни тақсимлашнинг Европача тизими

ECTS кредит-модуль тизимида бир йиллик кредитлар миқдори 60 тани ташкил этади. Бир ўқув йили 2 семестрдан иборат эканлигини хисобга олсак, талаба ўқиши давомида хар семестр 30 кредит тўплаб бориши зарур. Бакалавр дастури 4 йил эканлигини хисобга олсак, талаба ушбу даражани қўлга киритиш учун жами 240 кредит, магистратура дастурини тугаллаш учун эса 120 кредит тўплаши керак бўлади.

Эрасмус дастури 1989 йилда Америка кредит тизими ва Нидерландия олий таълим тизимига асосланган холда янги кредитмодуль тизими коидаларини ишлаб чикади ва уни *European Credit Transfer System (ECTS)* деб номлайди

Кредит-модуль тушунчаси икки сўздан иборат: “кредит” ва “модуль”.

Кредит. Олий таълим соҳасида кредит кўпчиликка банк ва молия соҳаси орқали таниш бўлган қарздорлик ёки молиявий мажбурият тушунчасини англатмайди. Шунинг учун олий таълим соҳасида кредит сўзи кўпинча “академик” сўзи билан бирга ишлатилади.

Академик кредит - олий таълимнинг муайян босқичида ушбу таълим даражасини қўлга киритиш максадида талаба томонидан мунтазам равишда тўплаб бориладиган рамзий ўлчов бирлиги. Бу бирлик талаба маълум микдордаги ўқиш юкламасини бажарганилиги ва муайян ўқиш натижаларини муваффакиятли тарзда эгаллаганилигини англатади.

Модуль. ECTS тизимида ўкув дастури бир неча модуллардан ташкил топади. Талаба кредитларни факат модуллар орқали қўлга киритиши мумкин. Хўш ECTS тизимида модуль нимани англатади?

Академик модуль - яхлит, муайян ўкув натижаларига эришишга қаратилган, ўзининг баҳолаш мезонларига эга булган тизимли, изчил ўқиш ва ўрганиш харакатлари жамланмаси. У одатда бир семестр давом этади лекин айрим холларда бир неча соатдан иборат бўлиши ҳам мумкин. ECTS тизимида хар бир модуль ўзида муайян микдордаги кредитларни акс эттиради.

Юкоридаги таърифга кўра, ўкув дастуридаги ҳар бир фан бу модуль хисобланади.

ECTS талабидан келиб чиқиб, талабага ҳар йили 60 кредитдан 4 йил ичига жами 240 кредитни түплади.

Шунда талаба 4 йил давомида маъruzга, амалий ҳамда лаборатория машғулотлари ва имтиҳон жараёнларида иштирок этишига 2880 соат, мустақил таълимга 4320 соат, жами 7200 соат вақт сарфлаши лозим бўлади.

1
Кредит

= 25-30 соат
Үқиш юкламаси

Бакалавр
240 Кредит

Магистратура
120 Кредит

1 йил – 60 кредит
1 семестр – 30 кредит

Талаба

6 Кредит = 180 соат ўқиш юкламаси

(40% аудитория соатлар / 60% мустақил ўқиш соатлар)

ОТМ 1 кредит учун 30 соатлик ўқиши юкламаси белгилаган бўлса, ундан 12 соати ($30*0,40\% = 12$) аудитория соатлари, 18 соати ($30*0,60\% = 18$) эса талабанинг мустақил ўқиши соатларига тўғри келади.

Ушбу тақсимот асосида 6 кредитлик фан ўқиши юкламасини аниқлайдиган бўлсак, талаба ушбу фан бўйича белгиланган кредитларни қўлга киритиш учун семестр давомида 72 соат ($(30*6)*0,40\% = 72$) аудитория дарсларини, 108 соат ($(30*6)*0,60\% = 108$) уйда ва кутубхонада мустақил ўқиши юкламасини бажариши керак бўлади.

Бахоларнинг ўртача қиймати (GPA) ва уни ҳисоблаш

- ECTS кредит – модуль тизимида талабанинг GPA уч босқичда ҳисобланади:
 - Биринчи босқич:** талабанинг белгиланган давр давомида ҳар бир модуль/фандан олган бали ўша фанга ажратилган кредитлар сонига кўпайтирилади ва юзага келган рақамларнинг барчаси қўшиб чиқилади.
 - Иккинчи босқич:** талаба ўша давр мобайнида ўқиган ҳар бир фанга ажратилган кредитлар миқдори қўшиб чиқилади.
 - Учинчи босқич:** биринчи босқичда аниқланган умумий рақамни иккинчи босқичда аниқланган кредитларнинг умумий миқдорига бўлинади. Натижа бу талабанинг ўша давр учун кўлга киритган GPA кўрсатгич.

Nazorat turlari va baholash mezonlari

- Institutda talabalar bilimini nazorat qilish oraliq va yakuniy nazorat turlarini o'tkazish orqali amalga oshiriladi.
- Oraliq nazorat semestr davomida fan dasturi (sillabus)ning tegishli bo'limi tugaganidan keyin talabaning bilim va amaliy ko'nikmalarini baholash maqsadida o'quv mashg'ulotlari davomida o'tkaziladi.
- Oraliq nazorat turi har bir fan bo'yicha fanning xususiyatidan kelib chiqqan holda 2 martadan o'tkaziladi.
- Oraliq nazorat turini o'tkazish shakli va muddati fanning xususiyati va fanga ajratilgan soatlardan kelib chiqib tegishli kafedra tomonidan mazkur tartibda beriladigan tavsiyalar asosida belgilanadi.
- Oraliq nazorat turining topshiriqlari tegishli kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ishlab chiqiladi va mudiri tomonidan tasdiqlanadi.

Кредит-модуль тизимида эса ОГМининг ҳар бир ўқитувчиси ўзининг ҳар бир фани бўйича 4-5 вароқли фан дастурига, яъни "syllabus"га эга бўлиши ва уни семестр бошида талабаларга тақдим этиши керак бўлади. Фан дастури ўзида ушбу фаннинг мақсадлари, унинг ўқув дастурида туттган ўрни, талабанинг келажакдаги касбий фаолияти учун аҳамияти, талабалар ушбу фани ўрганиш натижасида нималар қила олиши, ушбу фан бўйича семестр давомида ўрганилайдиган мавзулар, талабалар фойдаланиши зарур ва мумкин бўлган адабиётлар рўйхати, баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумотларни қамраб олади. Агар фан таилов фани бўлса талаба учун бундай маълумотларнинг аҳамияти жуда катта. Чунки талаба фани таилаш ёки таиламаслик бўйича қарорга келиши учун фани номини ёки уни ўқитадиган ўқитувчининг исмини билишини ўзигина кифоя қилмайди. Талаба бундай қарорга келиши учун фан бўйича етарли маълумотга эга бўлиши керак.

ECTS тизимида ўкув дастуридаги ҳар бир фанни ўқитишга ҳозирланаётган ўқитувчи даставвал ўзининг фан дастури “syllabus” ига эга бўлиши тавсия этилади. Фан дастури бу фанинг “йўл харитаси” бўлиб, у талабага фан ҳақидаги энг муҳим маълумотларни беради. Фан дастури шакли ва таркиби турлича бўлиши мумкин лекин у энг камида куйидаги масалаларни ўзида қамраб олиши керак:

Кредит-модуль тизими: асосий тушунчалари ва ўқув жараёнини ташкил этиш тартиби

Кредит тизими у ёки бу курсни ёки яхлитликда маълум бир ўқув дастурини ўзлаштириш учун зарур ўқув юкламаси ва унга ажратилган вақтни аниқлаш учун зарур

Мустақил иш
(умумий соатнинг 60% ҳажмида)

Ёзма ишга тайёргарлик кўриш учун ажратилган вақт

«ЎҚУВ ВАҚТИ»

Китобларни ўқиш ва ёзма ишга тайёргарлик кўриш учун ажратилган вақт

Аудитория учун юклама
(умумий соатнинг 40% ҳажмида)

Имтихонга тайёргарлик кўриш учун ажратилган вақт

Мустақил таълим шакллари ва ресурслари

Ўқитувчи раҳбарлигига олиб бориладиган мустақил таълим шакллари

Фан тўгаракларида, олимпиадаларда, илмий анжуманларда ва танловларда қатнашиш

Хисоб-график иши, курс иши (лойиҳаси) ни бажариш

Малакавий битириув иши, магистрлик диссертациясини бажариш

Малакавий, илмий-педагогик, илмий-тадқиқот амалиёти, стажировка ўташ

Докторант, таянч докторант, мустақил изланувчиларнинг илмий тадқиқотлари

Талабанинг мустақил иши учун ўқитувчи томонидан тақдим этиладиган

Ўқув адабиётлари ва интернет сайtlари

Глоссарийлар ва маълумотномалар

Кейслар ва топшириқлар тўплами

Видео материаллар

Амалий дастурлар

Платформа, форум ва чатлар

Силлабус, дастур, режа ва жадваллар

Кредит бу баҳо эмас!

5 кредитлик
фани 3 баҳога
ўзлаштирган
талаба 5 кредитни
қўлга киритади.

5 кредитлик
фани 3 баҳога
ўзлаштирган
БЎЛАДИ.

1 кредит = 30 соат = 12 соат (аудитория юкламаси) + 18 соат (мустақил иш)

Амалдаги таълим тизимида кадр тайёрлаш (4 йил)

1-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

2-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

3-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

4-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

Кредит-модуль тизимида кадр тайёрлаш (2+2 йил)

Таянч фанлар (2 йил)

1-курс

Таянч
фанлар

Таянч
танлов
фанлари

2-курс

Таянч
фанлар

Таянч
танлов
фанлари

3-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

4-курс

Умумтаъли
м фанлари

Ихтисослик
фанлари

Кредит-модуль тизимида ўқув жараёнларини режалаштириш ва ташкил

ҚИЛИШ

- малакавий талаблар, ўқув режаси ва фанлар каталоги илғор хорижий таълим тажрибаси асосида республика иқтисодиёти тармоқларида амалга оширилаётган ислоҳотлар, кадрлар истеъмолчилари талаблари ва миллий қадриятларни эътиборга олган ҳолда ишлаб чиқилади;
- маҳаллий ва хорижий янги авлод адабиётларига таянган ҳолда фанлар каталоги бўйича фанларнинг ўқув дастурлари ишлаб чиқилади;
- фанларнинг ўқув дастурлари асосида силлабуслар (ишчи ўқув дастурлари) ишлаб чиқилади;
- ўқув режага қўшимча равища танлов фанларининг рўйхати шакллантирилади;
- ўқув режа ва танлов фанлари рўйхатига мос равища эдвайзерлар (ва тьютор-маслаҳатчилар) ёрдами билан, Регистратор Офиси ва декан назорати остида ҳар бир талабанинг шахсий ўқув режаси шакллантирилади;
- талабаларнинг шахсий ўқув режалари асосида ишчи ўқув режалари тузилади;
- ўқув йили мобайнидаги асосий ўқув жараёнлари ва уларни амалга ошириш муддатлари акс эттирилган ўқув жараёни жадвали (академик тақвим) тузилади;
- йўналиш ва мутахассисликларнинг ишчи ўқув режаларига мос равища кафедраларнинг ўқув юкламалари режалаштирилади ва профессор-ўқитувчиларнинг штат жадвали ҳамда уларга тақсимланган кредитлар тасдиқланади;
- академик гуруҳлар учун асосий дарс жадваллари (фан машғулотлари жадваллари) тузилади ва талабаларга танлов учун тақдим этилади;
- талабаларнинг танловлари асосида талабанинг шахсий дарс жадваллари тузилади ва тасдиқланади.

Талабанинг шахсий траекторияси

№	Фан коди	Фан номи	Кредит	Лектор, тьютор
		1-семестр	30	
1	INCH112	Умумий ва ноорганик кимё 1	6	
2	MATH101	Математика 1	6	
3	ITECH103	Ахборот технологиялари	6	
		Гуманитар танлов фанлари	6	
4	PHIL105	Медиа фалсафа	6	
5	SDEV106	Барқарор ривожланиш	6	
6	INSP118	Ихтисосликка кириш (ЮМБ)	6	
		2-семестр	30	
7	INCH113	Умумий ва ноорганик кимё 2	6	
8	MATH102	Математика 2	6	
9	PHYS104	Физика	6	
10	ENGR114	Муҳандислик графикаси	4	
		Хорижий тил бўйича танлов фанлари	3	
11	ENGL107	Инглиз тили	3	
12	GERL108	Немис тили	3	
		Тил бўйича танлов фанлари	3	
13	ORAL109	Нутқ маданияти	3	
14	RUSL110	Рус тили	3	
15	UZBL111	Ўзбек тили	3	
		Малакавий амалиётлар	2	
16	PRAC160	Танишув амалиёти (ЮМБ)	2	

Баҳолашнинг шаффоғлиги

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 5-июндаги ПҚ-3775-сонли Қарорида муайян фандан дарс берган педагогнинг якуний назорат жараёнларидағи иштироки истисно этилди ва талабанинг ўзлаштириш даражаси – профессор-ўқитувчилар фаолиятини баҳолашнинг асосий мезони этиб белгиланди. Яъни, эндиликда “ўқитувчининг ўзи ўқитиб - ўзи баҳолаш” усули кун тартибидан олиб ташланди.

Кредит-модуль тизимида ўқитувчи асосан ўқитиш билан шуғулланади. Баҳолашни эса комиссия амалга оширади. Яъни, педагоглар “лектор” ва “тьютор” ларга ажратилади. Лектор – назарий билим беради, тьютор – назарий билимлар асосида талабаларнинг амалий кўникмаларини шакллантиради, оддий қилиб айтганда талабаларни имтиҳонга тайёрлайди. Имтиҳонни эса комиссия қабул қиласи.

Ёзги семестри ташкил қилиш

(кузги семестр)

Күрс	сентябрь					октябрь					ноябрь					декабрь					январь				
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21				
Б1	A	A	T	T	T	T				
Б2	A	A	T	T	T	T				
Б3	A	A	T	T	T	T				
Б4	A	A	T	T	T	T				

(баҳорги
семестр)

(ёзги семестр)

	февраль					март					апрель					май					июнь					июль					август				
	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52				
.	A	A	M	M	M	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T	T				
.	A	A	M	M	M	M	M	M	M	M	T	T	T	T	T	T	T				
.	A	A	M	M	M	M	M	M	M	M	M	T	T	T	T	T	T				
M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	M	B	B	B	B	T	T	T	T												

Ўқув жараёнини рақамлаштириш

Силлабусларни рақамлаштириш

Ўқув юкламаларини рақамлаштириш

Профессор-ўқитувчиларнинг шахсий иш режаларини
рақамлаштириш

Фан машғулотлари журналларини рақамлаштириш

Фан машғулотлари дарс жадвалларини
рақамлаштириш

Талабаларнинг шахсий дарс жадвалларини
рақамлаштириш

Шахсий кабинетларни рақамлаштириш

Фаннинг ўқув-услубий мажмуаси таркиби

• Фаннинг ўқув дастури

• Силлабус

• Маъruzалар матни

• Амалий ва лаборатория машғулотлари учун услубий кўрсатмалар

• ТМИ бўйича топшириқлар ва тарқатма материаллар

• ЎРТМИ бўйича тарқатма материаллар

• Глоссарий

• Фойдаланиладиган адабиётлар рўйхати

Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта маҳсус таълим вазирлигининг 2021 йил 15 январдаги 30-сонли буйруғи билан кредит-модуль тизиминин жорий этишнинг ташкилий масалаларига тааллуқли хужжатлар

1-илова. Таълим дастури каталогида акс эттирилиши лозим бўлган маълумотлар

2-илова. Фанлар каталоги.

3-илова. Таълим тўғрисидаги келишувда акс эттирилиши лозим бўлган маълумотлар.

4-илова. Таълим тўғрисидаги маълумотномада акс эттирилиши лозим бўлган маълумотлар.

5-илова. Стажировкани ўташ тўғрисидаги сертификатда акс эттирилиши лозим бўлган маълумотлар.

6-илова. Талабанинг шахсий таълим траекторияси.

7-илова. Баҳоларни конвертация қилиш жадвали (5 баллик тизимдан фоизга).

8-илова. Олий таълим мұассасасининг баҳолаш тизимини бошқа баҳолаш тизимларига конвертация қилиш

9-илова. Стажировкани ўташ бўйича келишувда акс эттирилиши тавсия этиладиган маълумотлар.

10-илова. Транскрипт.

11-илова. Баҳолаш қайдномаси.

Талабалар билимини баҳолаш мезонлари

Талабалар билимини баҳолаш 5 баҳолик тизимда амалга оширилади

5

талаба мустақил хулоса ва қарор қабул қиласи, ижодий фикрлай олади, мустақил мушоҳада юритади, олган билимини амалда қўллай олади, фаннинг (мавзунинг) моҳиятини тушунади, билади, ифодалай олади, айтиб беради ҳамда фан (мавзу) бўйича тасаввурга эга деб топилганда — 5 (аъло) баҳо;

4

талаба мустақил мушоҳада юритади, олган билимини амалда қўллай олади, фаннинг (мавзунинг) моҳиятни тушунади, билади, ифодалай олади, айтиб беради ҳамда фан (мавзу) бўйича тасаввурга эга деб топилганда — 4 (яхши) баҳо

3

талаба олган билимини амалда қўллай олади, фаннинг (мавзунинг) моҳиятни тушунади, билади, ифодалай олади, айтиб беради ҳамда фан (мавзу) бўйича тасаввурга эга деб топилганда — 3 (қониқарли) баҳо;

2

талаба фан дастурини ўзлаштиргаган, фаннинг (мавзунинг) моҳиятини тушунмайди ҳамда фан (мавзу) бўйича тасаввурга эга эмас деб топилганда — 2 (қониқарсиз) баҳо билан баҳоланади.

!

Назорат турларини ўтказиш бўйича тузилган топшириқларнинг мазмуни талабанинг ўзлаштиришини холис (объектив) ва аниқ баҳолаш имкониятини бериши шарт

Талабалар билимини баҳолаш ва мустақил таълимини ташкил этишда қуийдагилар үстүвөр вазифа бўлиши

ПОЗИМ

Талабалардан олинган назорат ишларини текшириб, талабалар томонидан билдирилган ҳар-бир фикрга профессор-ўқитувчилар томонидан кенгайтирилган изоҳлар ёзишлиши шарт!

Оралиқ ҳамда якуний назорат саволларининг 60% и мустақил таълим мавзуларидан бўлиши шарт!

Талабанинг ўзи бажариши лозим бўлган мустақил таълимни ҳам манбааси фан ўқитувчиси томонидан аниқ кўрсатиб берилиши шарт!

Талабалардан олинадиган назорат турларида саволларининг манбааси ҳам аниқ кўрсатилган бўлиши шарт. Акс ҳолда, талаба савол ёки берилган топшириқ юзасидан эътиroz билдирилган тақдирда у хақ бўлиб чиқади!

Талабаларни ўқишдан четлаштириш, қайта тиклаш, курсдан курсга ўтказиш механизмлари

Бир фанга ажратилган аудитория соатининг 25 фоизини ва ундан ортиқ соатни сабабсиз қолдирган талаба ушбу фандан четлаштирилиб, якуний назоратга киритилмайди ҳамда мазкур фан бўйича тегишли кредитларни ўзлаштирмаган ҳисобланади. Якуний назорат турига киритилмаган ёки кирмаган, шунингдек, ушбу назорат тури бўйича қониқарсиз баҳо олган талаба академик қарздор ҳисобланади

Академик қарздор талабалар таътил вақтида ёки кейинги семестрлар мобайнида тегишли фанлардан ўзлаштирилмаган кредитлар миқдорига мос равишда базавий тўлов-контракт миқдоридан келиб чиқсан ҳолда тўловни амалга оширгандан сўнг ўзлаштирилмаган фанларни ўз ҳисобидан қайта ўқиш ҳуқуқига эга бўлади.

Таълим олувчи Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари асосида ўқишини қайта тиклаш ва кўчириш ҳуқуқига эга. Таълим олувчи томонидан четлаштирилгунга қадар ўзлаштирган кредитлар миқдори олий таълим муассасаси томонидан тўлиқ ҳажмда ҳисобга олинади.

**ЭЪТИБОРИНГИЗ УЧУН
РАХМАТ!**